

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izveniš nedelje in
praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti:
Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA STEV. 13.

TELEFON STEV. 552.

UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG STEV. 3.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisanim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.633.

Volilni teror.

Skoraj je postal pri nas že zakon, da velja prva seja skupščine po vsakih volitvah interpelaciji proti volilnemu teroru vladnih organov. Tako tudi sedaj in da zaleže interpelacija g. Davidoviča še bolj, so prišli še radičevci — ki so vladna stranka — s težkimi in konkretnimi očitki o volilnem teroru v Vojvodini.

Skoraj pa bomo imeli še drug žalosten zakon v naši skupščini. Naj bodo namreč očitki o volilnem teroru še tako konkretni, naj se iznašajo še tako grozne stvari in naj vse te očitke podkrepljuje še desetletica v volilnem boju padlih žrtev, ko leta 1925, vselej bo skupščina ali pravilneje vlada večina, vse te očitke zavrnila in verificirala tudi najbolj krivično pridobljene mandate. Niti enemu krivicu pa se ne bo izkrivil las in tako smemo biti sigurni, da bomo po prihodnjih volitvah slišali isto pesem o volilnem teroru. Razlika bo le v tem, da bo metoda nasilja vedno bolj profinjena in da bodo odpadle vsaj najbolj grobe stvari. V tem pa, da skupščina volilna nasilja ne razpravlja z objektivnega stališča, temveč samo s strankarskega je največja nesreča in največje zlo. Zakaj vsakomu more biti jasno, da je za našo skupščino čisto egalno, kako pride kdo v njo, temveč, da je edino važno to, da ne pripada opoziciji. Zakaj tudi najbolj pravično pridobljen mandat more vladna večina razveljaviti — glej razveljavljanje mandata trikrat z velikansko večino izvoljenega St. Radiča — dočim ostane tudi najbolj krivično pridobljen mandat v veljavi, samo če pripada njegov nosilec vladni večini.

Kadar zavladajo taki običaji, mera javno morale vzeti vrag. Poslanci bi morali vendar biti najboljše, kar ima narod, morali bi biti njegov cvet, ker samo tedaj bi skupščina tudi v resnici reprezentirala narod. Toda če poslanci sami nimajo tega zmisla za čednost in ne čutijo, da se sami umažejo, če tipe kot tovariša poslanca, ki je postal njihov kolega s slepariskimi sredstvi, potem tudi ni čuda, če narod od njih mnogo ne pričakuje.

In tudi ne sme pričakovati. Zakaj smo en majhen korak je od poslanca, ki trpi kot kolega moža, ki je postal poslanec vsled nečednih dejanj in do poslanca, ki trpi kot kolega moža, ki mu je poslanska čast postala obrt za dobičkanosne intervencije. Korenine vse korupcije v našem javnem življenju leže v volilnih nasiljih in zato ne bomo korupcije zatirali, predno se volilna nasilja ne končajo.

Zaradi tega pa tudi niso nastila v Vojvodini in južni Srbiji samo stvar vojvodinskih in južnosrbskih poslancev, temveč so stvar vse skupščine in tudi Slovenije, kakor tudi Slovenija trpi od korupcije, ki vlada zdolaj. Volilna nasilja so falzifikat narodne volje in kdor falzificira narodno voljo, ta more falzificirati tudi druge stvari. Zato pa mora boj proti volilnim nasiljem najti v slovenskih poslancih energične pomagače in če ne dajo drugi poslanci tega čuta za čednost, ga morajo vsiliti skupščini slovenski.

Zato pa tudi pozdravljamo Radičev nastop proti nasiljem v Vojvodini, a obenem tudi naglašamo, da je to stvar, od katere ne sme odstopiti niti St. Radič. Ne gre tu za njegove mandate v Vojvodini, ne gre niti za velika župana v Somboru in Subotici, temveč gre za načelo, da morajo biti svobodne volitve zajamčene. In kdor je proti temu jamstvu, tega treba brezpogojno pohoditi, ali pa morajo pasti temelji države. Falzificiranje narodne volje mora biti enkrat za vselej konec ali pa se igrano z usodo države.

Zato je volilen teror tako važno vpra-

Proračuna zunanlega in notrajnega ministrstva sprejeta.

Beograd, 26. jan. Včeraj ob 5. popoldne je bila seja finančnega odbora. Na dnevnem redu je bil proračun ministrstva zunanjih poslov. Pred pričetkom je predsednik odbora sporočil, da je v ministrstvu za promet reduciranih 343 oseb in da znašajo prihranki nad 72 milijonov dinarjev. Nalo je podal dr. Perić kratko pojasnilo o proračunu.

Dr. Perić je izjavil, da bo v kraljevem proračunu ministrstva zunanjih poslov pred narodno skupščino. Ob tej priložnosti bomo podal ekspozice. Zato vas prosim, da me sedaj ne angažirate v tej diskusiji, ki ne more biti zadoslna in izčrpana. Diskusijo prihranite za plenum. Dam vam besedo, da bomo ob tej priložnosti obširno in vsestransko razpravljali o vseh vprašanih naše zunanje politike. Prosim, da govorite samo o proračunu. Izdatki so reducirani za 22 milijonov dinarjev. Vse je reducirano na minimum. V proračunu ni povišanja razen tam, kjer so posli povečani. Upoštevali je treba konzularno službo v Južni Ameriki. Materialni izdatki so znižani za 800 lisoč dinarjev.

Vlado Buzderlievič predlaga v imenu večine, da se ukinejo 3 šefi računskega oddelka in da se poslavi v proračun nova agencija v Avstriji. Minister sprejme to, a pravi, da so računovodje polnebrni. Smodej se dotakne zunanje politike in pravi, da je proračun visok. Slojimo pred polomom zunanje politike. Žal mi je, da ni lu dr. Ninčiča, da mu povem, kar je treba. Dr. Perić ni kriv. Zanesli smo se na Italijo, ki pa je nestanovitna. Zamenarili smo Francijo. Anglija je direktno proti nam. Vem, da je težko napraviti zvezo z Rusijo, a bo vendarle treba. Vpraša, kaj je z Bolgarsko in z odborom za zunanje posle. Kritizira nekatere diplomate. Glasoval bo proti.

Dr. Sečurov izjavlja, da se hoče omejiti. Govori o vzrokih neuspeha. Dokler je še živel Pašić, se je govorilo, da je proti parlamentarni kontroli, njega ni več, zato naj se sedaj osnuje parlamentarni odbor. Zahteva kontrolo nad dispozicijskim fondom. Pravi, da smo Ahmed beg Zoga financirali, da je lahko prišel v Albanijo do oblasti, a sedaj je proti nam.

Sveleazar Stanković zahteva korekturo meje proti Madjarski. Demetrovič

ŠE VEDNO NI »GOTOVO« URADNO POROČILO O REZULTATU VOLITEV.

Beograd, 26. januarja. V ministrstvu notranjih del še tudi v teku včerajšnjega dne niso izdali nikakega uradnega definitivnega obvestila o volilnih rezultatih z motivacijo, da ti rezultati še niso znani.

V političnih krogih se govori, da so radikali dobili vsega skup 431 mandatov, Hrv. selj. stranka 262, Davidovičevci 128, samostojni demokrati 102, SLS 83, demokratska zajednica 66, zemljoradniki 52, združena opozicija 11, hrvatski federalisti 9, črnogorski federalisti 5, Ljuba Jovanović 5, disidenti HSS 3, pučka stranka 2, pravaši 1, Nemei 1, republikanci 1,

G. UZUNOVIČ NE VE NIČ POVEDATI.

Beograd, 26. jan. Zvečer od 7. do 8. in pol je bil pri kralju v avdienci predsednik vlade Uzunović. Avdiencia je

šanje, da se zaradi njega vedno izplača razbiti vlado in izzvati krizo in zato bo imel Radič dvakrat greh, če je bil njegov ultimatum samo gesta. In to bo Radič najbolje spoznal sam, ko prihodnjič ne bo težil samo o teroru v Vojvodini, temveč tudi o teroru na Hrvatskem.

napada dr. Perića, ker ni podal ekspozice. Dr. Ninčič je izdelal osnovo naše zunanje politike, a na vsem je kriva samo današnja vlada. Joca Jovanović ne more glasovati za proračun, ker je naša zunanja politika rodila samo negativne rezultate. Agalanović zahteva pojasnila o priznanicah za bolgarske rekvizicije. Minister dr. Perić izjavlja, da bo odgovoril na vsa vprašanja v svojem ekspozitu v plenumu. Proračun ministrstva zunanjih poslov je bil nalo sprejet z 18 proti 8 glasovom.

Potem se preide na proračun ministrstva notranjih del in je podal Boža Maksimović prav kratak ekspozice. V preteklem letu mu je bil črtan cel niz uradnikov in tudi v tem letu se je tako zgodilo. Prihranjenih je 34 milijonov dinarjev, od teh 23 milijonov na žandarmeriji in preko 11 milijonov na civilni policiji. Prosi, da se proračun sprejme.

Kosta Gnjalić je prečital predlagane prihranke. Dr. Sečurov kritizira delo notranjega ministrstva, ki ima dvakrat več žandarjev in policije kakor pa upravnih uradnikov. Zahteva dekoncentracijo oblasti in govori o občinah. Kritizira akcijo radikalov proti opoziciji. Pritožuje se nad nekvalificiranim uradništvom. Stanković govori o občinah v Vojvodini, kritizira delo v ministrstvu, kjer leži nad 250.000 prošenj za državljanstvo in nihče se ne zgane, da bi jih rešil. Agalanović kritizira politični režim v Srbiji in navaja nezakonitosti. Nato govori dr. Pivko o volilnem teroru in o slabih uradnikih. Pravi, da se tudi vojska in žandarmerija uporablja za strankarske svrhe. Pušenjak strokovno kritizira proračun in ne govori o političnih momentih. Zaradi tega mu nekdo od opozicije očita, da tudi to diši po koaliciji. Pero Marković govori o volitvah in napada dispozicijski fond. Smodej pravi, da je za večjo redukcijo v tem ministrstvu. V pridobitnih ministrstvih so bile izvršene dalekosežnejše redukcije ko pa v tem. Govori o vprašanju državljanstva in konstata, da se minister za to prav nič ne briga. Govoril je še Moskovljevič.

Nato se dotakne Maksimović v krajšem govoru pripomb govornikov. Okrog 1. popoldne je bil ta proračun sprejet z veliko večino glasov.

Irjala dolgo. Vsi ministri, ki so čakali na Uzunoviča, so se razšli domov. Uzunović se je odpeljal v svoje stanovanje. Nekaterim novinarjem je dal nekaj izjav. Na vprašanje, ali je kaj novega, je Uzunović odgovoril: »Ni!«

Ko so novinarji opozorili Uzunoviča na izpad Stjepana Radiča proti dr. Srškiću in vojvodinskim velikim županom, je dejal Uzunović: »Čul sem, da pride 27. Radič sem. Če ima o tem kaj povedati, naj pove!«

Na vprašanje, ali bi ne mogel nič povedati o avdienci, je odgovoril Uzunović: »E, tega ni treba.«

Včerajšnja avdiencia predsednika vlade je bila posvečena izključno le poročilu o rezultatu volitev.

NEMCIJA BO DOBILA VLADO MEŠČANSKIH STRANK.

Berlin, 26. januarja. Po včerajšnji seji nemških nacionalistov, ki se je pričela ob 3. popoldne, ni nobenega dvoma več, da se bo sestavila vlada meščanskih strank. Ker so nemški nacionalisti izjavili, da se jim ne mudi za rešitev krize, se smatra, da se bo kriza zavlekla še za nekoliko dni.

Zakaj so bile razpisane oblastne volitve

Zagreb, 26. januarja. Današnji »Dome« ima članek Stjepana Radiča o oblastnih volitvah. V tem članku pravi Stjepan Radič, da so oblastne volitve vsilili Uzunoviću pašićevci v trenutku, ko je bilo že vse sklenjeno, da se vrne Pašić na vlado in z njim njegova okolica. Hoteli so izvesti te volitve s svojimi preizkušenimi metodami. S tem se je strinjal tudi Boža Maksimović. Imel je že gotov načrt, po katerem naj bi dr. Nikić zamenjal HSS v Sremu, Dalmaciji in Bosni. Dr. Nikić je bil v Sremu fiktivni veliki župan, ker je zamenjal vse načelnike in mestne svetke s komisariji. Predsednik HSS je interveniral pri Uzunoviću in Maksimoviću in zahteval, da se odstranijo mestarski veliki župan Krasojevič, splitski Perojevič, osiješki Gaj in še nekateri komisariji. Za časa volitev je bilo polno nasilja in nezakonitosti. Pri celi tej stvari je treba dobro razlikovati pašićevce, Božo Maksimovića in radikalni centum.

Pašićevci so neproboljšljivi korupcionisti. Noben korupcionist ne more biti izvoljen na svobodnih volitvah. Boža Maksimović govori v zaupni družbi, da ne verjame ne Radiču ne radičevcem in sploh nobenemu Hrvat, ki ni v radikalni stranki. Radikali so računali na homogeno radikalno vlado. In na tej bazi so se zedinili pašićevci, Maksimović in Uzunović. V tej vladi naj bi bil Uzunović na čelu.

Vzlic temu, da so se volitve izvedle v celi državi po radikalnih metodah, so radikali na teh volitvah popolnoma propadli. V Sloveniji radikalov ni. V Hrvatski in Dalmaciji ne pomenijo nič. V Bosni so v manjšini napram muslimanom. V Vojvodini in južni Srbiji so zmagali samo z volilno strahovladno. V severni Srbiji so Davidovičevi demokrati in zemljoradniki enako močni kakor oni. Radikali so pri vsem nasilju in pri vsej korupciji dobili le nekaj več ko tretjino vseh oblastnih mandatov.

EKSPOZE DR. BENEŠA.

Praga, 26. jan. V odboru za zunanje posle je podal dr. Beneš ekspozice o zunanji politiki v Mali antanti. Rekel je, da niso resnične vesti, da je prišlo med državami Male antante do nesoglasij. Kadar sklene katere država Male antante kako pogodbo, takoj se začne govoriti, da pomeni to polom Male antante. Nasprotno, vse države Male antante so popolnoma svobodne v sklepanju pogodb, s katerimi se ne tangirajo interesi Male antante.

Kar se tiče potovanja grofa Bethlena v Rim, nimamo nič proti temu, ako sklene Madjarska kako pogodbo z Italijo o prijateljskem sodelovanju. Razen tega je v interesu Italije, da ostane v dobrem prijateljsstvu z nami, Rumunijo in Jugoslavijo. Obstoja mednarodna nervoznost in kriza in vse je treba dobro zasledovati, ker lahko nastanejo iz majhnih stvari velike posledice. Pozorno je treba gledati na vse, kar se dogaja, a pri tem ohraniti mir in hladnokrvnost. Češkoslovaška bo še nadalje ostala zvesta Mali antanti.

PET BELORUSKIH POSLANCEV JE IZROČIL SEJM SODIŠČU.

Varšava, 26. jan. Včeraj se je vršila burna seja sejma, na kateri je bil sprejet predlog, da se izroči sodišču pet beloruskih narodnih poslancev. Prišlo je do zelo burnih prizorov, ko je nazval beloruski narodni poslanec ministra za pravosodje carskim hlapcem. Izključen je za mesec dni s sej sejma.

Absenca volilcev.

V Ljubljani je ostalo doma 4813 volilcev ali nekaj nad 34 odstotkov, v ljubljanski oblasti se ni udeležilo volitev skoraj 50 tisoč volilcev ali nad 35 odstotkov, v mariborski oblasti je bila neudeležba volilcev še večja in v ostalih krajih države ni bilo nič bolje. Vsaj je v Zagrebu šlo na volišče nekaj 50 odstotkov volilcev. Ni pa velika volilna absenca samo trenuten pojav, temveč pri vsakih volitvah stalno narašča odstotek volilcev, ki so ostali doma. To pa dokazuje, da ni vzrok volilne udeležbe le slučajen, temveč globlji, vsled česar ga tudi ni mogoče odpraviti le s frazami o nezavednih državljanih in o politični nezrelosti volilcev. Zakaj ti volilci so pred leti šli še sami od sebe na volišče in s tem dokazali, da poznajo svoje državljansko dolžnost. Če jo sedaj niso izvršili, potem je to dokaz, da so imeli tehten vzrok, da so resignirali na svoje volilno pravico in te njih vzroke je treba doznati in odpraviti, ker je drugače nevarnost, da se bo volilna neudeležba še povečala in da bo izgubila splošna in enaka volilna pravica vsako veljavo. Ker kakšen pomen naj imajo splošne volitve, če pa ostane več ko polovica volilcev doma! Vsaj mora vsak izvoljen poslanec, pa naj si je dobil tudi 100 odstotkov vseh oddanih glasov priznati, da uživa zaupanje samo manjšine naroda.

Če pa pridemo do takih rezultatov, potem mora nujno še bolj pasti, kakor je že padel ugled poslanca, s tem pa je tudi poslancu nemogoče, da brani z uspehom pravice naroda. Sila poslanca je ravno v tem, da more nastopiti v imenu naroda, če pa doseže volilna abstinenca več ko petdeset odstotkov, potem pa naravno noben poslanec ne more trditi o sebi, da uživa zastopstvo naroda in vsak moretne more brez strahu razgati skupščino, za katero ni glasovalo niti 50 odstotkov volilcev. V interesu demokracije je zato, da se vse stori, da volilna udeležba zopet naraste in da bo na volitvah narod v resnici glasoval o svoji usodi.

Če danes ljude ne gredo na volišče, potem je treba to razumeti kot protest proti splošnim razmeram, a tudi kot protest proti naši neplodni strankarski politiki. Ljudje so videli, da so razmere od dne do dne slabše in da je čisto vseeno, če je na krmilu ta ali ona slovenska stranka. Vsejo so bile tudi dejansko že vse slovenske stranke na vladi, toda nobeni se ni še posrežilo, da bi zajela vedno večji centralizem in da bi prinesla domov kakšno res pomembno pridobitev. Skoraj edin uspeh slovenske vladne stranke je bil vedno le ta, da je zamenjala par uradnikov, toda slovenski narod ni imel od tega prav nobene koristi, ker tako odpuščeni ko novoimenovani uradniki so bili Slovenci. Pa kaj bi torej volili, so se morali ljudje spraševati, ko so videli vedno težje razmere in ni se šuditi, če se jih je oprijelo maleduše in če so bili mnenja, da je vseeno, če volijo ali ne.

To maleduše pa je predvsem nezdravo, ker jemlje narodu silo, da bori za svoje pravice. In zato bi morala biti glavna skrb strank, da to maleduše odpravijo. To pa je mogoče edino na ta način, da pokažejo ljudem pozitivne in dosegljive cilje ter da same s složnim delom dokažejo narodu, da gre res za velike stva-

ri in da se noben Slovenec splošnemu narodnemu gibanju ne sme odtegniti. Danes takega splošnega gibanja sploh nimamo, le SLS skuša včasih spomniti nanj, a takej nato sama pozabi na važnost in dalekosežnost tega gibanja. Danes imamo samo boj med »klerikalci« in »liberalci«, boj med »avtonomisti« in »centralisti« ter boj med »poštenimi« in »nepoštenimi« strankami, ali se ta boj je čisto nejasen.

Tako doživljamo, da je »liberalna« stranka cgorčena, ker ni deležna škofovega blagoslova in da na drugi strani SLS odločno taji, da je verska stranka. In boj med avtonomisti in centralisti? Nekeč je naša centralistična stranka v resnici izjavljala, da je centralistična, toda danes tudi ona pravi, da je za decentralizacijo. Ves njen centralizem obstoji danes pravzaprav v tem, da še vedno upa da bo mogla s pomočjo centralne vlade odločevati v Sloveniji, pa čeprav nima za tako moč dovolj političnih mandatov, dočim je avtonomizem druge stranke v tem, da ta račun naših »centralistov« onemogoči. Še bolj nejasen pa je boj med »poštenimi« in »nepoštenimi« strankami. Vsaj smo doživeli ne enkrat, da so leteli očitli lažnjivosti iz te in iz druge strani in da so obviseli v zraku, kakor da bi smela trpeti poštena stranka, da ostanejo taki očitki nerazčiščeni.

Od vsega nasprotja obeh naših vodilnih strank ostane torej samo boj za strankarsko moč. Ali bo vladal v Sloveniji ovek političen krog te stranke ali enako ovek druge stranke, samo to je še pri nas politično vprašanje. Za ta boj pa volilec ne more imeti pravega interesa, ker se položaj slovenskega naroda prav nič ne izpremeni, če zmaga ta ali oni krog. Sila Slovencev vsled tega ni niti najmanjše večja, temveč je nasprotno tem manjša, čim ostrejši je ta boj. Sila Slovencev se poveča le tedaj, kadar se izpolni organizacija slovenskega naroda, kadar postane njegova notranja struktura tem močnejša. Zato ponovno kličemo k ustanovitvi »Narodnega sveta« in sedaj, ko so tu rezultati volilnega boja, je njegova sestava še zlasti lahka.

Volilna udeležba je padla, ker se narodu ne pokaže jaseen cilj, ker se ne dela na njegovi organizaciji, temveč na njegovi desorganizaciji. V tem je glavni vzrok neudeležbe in čas bi bil, da bi tudi stranke spoznale, da morajo zbirati v prvi vrsti narodno silo in da mora tudi strankarska sila imeti samo ta cilj, da čim bolj dvigne narodovo silo.

Stranke morajo pokazati nesebičnost in na mah bo volilec poživljen. Drugače pa bo volilna neudeležba rasla in sicer tako dolgo, dokler sploh ne bo pokopala našega parlamentarizma. Ta je itak na dokaj slabih nogah in zato ni treba dosti, da se sesuje popolnoma v prah. Naj stranke to že danes upoštevajo, mesto, da bi pozneje — zvonile po toči.

PO STAREM VZORCU.

»Politika« poroča, da so dobili radikali z Nemci, Madjari in disidenti vred 447 poslancev oblastne skupščine. Če bi bila »Politika« prišla k radikalom še radičevce, demokrate in klerikalce, bi imeli radikali okoli 1000 poslancev.

Kako je že rekel Črnogorec? »Nas je z Rusi vred 130 milijonov!«

Politične vesti.

= Seja skupščine. Po dolgotrajnih in le malo zasluženih počincah se je večeraj naša Narodna skupščina zopet enkrat sestala. Za sejo je vladala precejšnje zanimanje in je bila izjemoma tudi dobro obiskana, pa čeprav je imela seja le bolj formalen pomen. Vsled interpelacije poslanca Davidovka pa je imela seja tudi pomemben pomen. Sejo je otvoril predsednik skupščine ob pol dvanaestih. Najprej je bil predčan ukaz o odstopu prejšnje vlade in o imenovanju nove. Nato so bile predčane razne novicne čestitke. Predsednik se je nato spominjal v krajšem govoru smrti Nikole Pašića. Vsi poslanci so poslušali njegov govor stoje. Nato je naznanil predsednik, da je posl. Kumandi v zmislu sklepa verifikacijskega odbora in skupščine podal kot beograjski župan ostavko na poslanski mandat. Poručal je nato še, da je predložil praveini minister zakon o ljudskih šolah, minister za socialno politiko pa zakonski predlog o telmačenju čl. 168. invalidskega zakona. Do tu je potekala seja mirno. Burna pa je postala, ko je posl. Davidovič utemeljeval svojo interpelacijo proti volilnemu terorju. Kakor pri skupščinskih volitvah, tako se je tudi pri oblastnih volitvah vršil s strani vlade nezasižan teror, zlasti v južni Srbiji in v Vojvodini. Degajalo se je celo, da so bili narodni poslanci aretirani ter tudi dejansko napadeni in pretepani. Poslanec Davidovič je navedel za svoje izditve tudi konkretne dokaze in naglasil, da ni vlada prav ničesar ukrenila proti krivcem. Med njegovim govorom je prišlo do silnih preprirov, ki so zavzeli tako dimenzijo, da je moral predsednik zaključiti sejo. Prihodnja seja se vrši danes in se izvolita na njej odbora za pretres obeh predloženih zakonskih načrtov, nakar se bo nadaljevala debata o Davidovičevi interpelaciji.

= Radičev nastop proti vladnemu terorju za časa oblastnih volitev. Še bolj pomemben ko Davidovičeva interpelacija proti vladnemu terorju je ultimati, ki ga je predložil vladi St. Radič zaradi volilnega terorja. Zakaj Radičeva stranka je vladna stranka in če se čuti celo vladna stranka prisiljena, da s ultimativnimi zahtevami nastopi proti terorju vladnih organov, potem pač ni mogoče tajiti, da se je ta teror tudi dejansko vršil. Na drugi strani pa obstoji upanje, da bo skupščina sedaj, ko je od terorja vladnih organov bila udarjena tudi vladna stranka, res nekaj ukrenila, da se ti škandalozni običaji ne ponove več. Seveda, če ne bo St. Radič zopet nakrat spremenil svojega stališča, kakor se je to že opetovano zgodilo. Zlasti se pritožuje Radič nad terorjem, ki se je vršil v Vojvodini. Da se je mogel teror bolj neovirano vršiti, so bili imenovani za predsednike volilnih komisij ljudje brez vsake kvalifikacije. Na dan volitev so nekateri gestilničarji nemoteno in javno prodajali alkoholne pijače ter napajali vladne volilce. Skoraj vsi čuvarji skrinjice HSS so bili nasilno odstranjeni. Sploh so se godile take nezakonitosti, ki morejo zrušiti temelje države in monarhije. Sedaj je jasno, zakaj je govoril ministrski predsednik Uzunović o svobodnih volitvah. S to izjavo naj bi se preslepila javnost. Zaredi vseh teh nasilstev zahteva St. Radič, da minister dr. Srškić odstopi (on je imenoval predsednike volilnih komisij), in

da notranji minister takej upokoji velika župana v Somboru in Subotici. Če vlada tega ne stori, potem bo HSS storila vse potrebno, da se bo jasno videlo, da nima HSS nobenega posla s takšnimi razmerami, ki morejo upropasti državo in monarhijo. — Zelimo le, da bo Radič vztrajal na izpolnitvi svojih zahtev, ker v svrhu svobodnih volitev je tudi izbruh vladne krize opravičljiv.

= Vladne stranke nazadovale. Naj bodo vladne izjave še tako lepo sfrizirane in naj se oficijelna poročila glase še tako optimistično, vendar je gotovo, da so radikali in tudi radičevci pri oblastnih volitvah nazadovali. Zlasti je veliko nazadovanje radikalov in pred popolnim porazom so se rešili le z volilnim terorjem in z zvezo z Nemci in Madjari. Najbolj so napredovali zemljoradniki in davidovičevci in opozicija je svoje pozicije v oblastnih volitvah utrdila. Naravnost znagovila pa more sedaj postati opozicija, če bo vlada še nadalje tako nedelavna in če bo vse njeno delo obstajalo le v tem, da se bo enkrat branila proti pašičevcem, drugič pa proti radičevcem. V tem primeru pa mora vlada zaigrati tudi radnji košček avtoritete in potem ne preostane za njo nič drugega, ko da odstopi in naredi prostor delavnejši in sposobnejši vladi.

= Pogajanja dr. Marxa za sestavo nove vlade. Dr. Marx, ki ima mandat za sestavo nove nemške vlade, je sestavil s svojimi političnimi prijatelji program nove vlade, na katerega pričakuje, da pristanejo tudi nemški nacionalci. Na podlagi tega programa bo dr. Marx stavil nemškim nacionalcem konkretna vprašanja o republiki, ustavi, armadi in zunanji politiki. Marx se naprava pogajati tudi z voditelji socialnih demokratov za vstop v vlado. Za srogo meščansko vlado se se izjavili tudi voditelji stranke srednjih slojev, ki naglašajo, da se je sedaj prvič pojavila misel varstva interesov srednjega sloja.

= Kenoe zavezniške vojaške kontrole v Nemčiji. Medzavezniška vojaška kontrola v Nemčiji je zaključila svoje delo s sprejemom sklepov glede izdelovanja in izvoza vojnega materijala. Komisija odide dne 31. t. m. iz Berlina. Od tega dne dalje ne bo v Berlinu nikakega urada več za kontrolo nemških vojaških naprav. O vojaških vprašanjih se bo od sedaj dalje pogajala nemška vlada neposredno s francosko preko svojega pariškega poslaništva.

Kratke vesti.

Rusija je odklonila vabilo k udeležbi na svetovno gospodarsko konferenco.

V Nizzi je bil aretiran nov italijanski provokator, ki je nagovarjal protifašistovskega novinarja Sacchija, naj izvrši atentat na Mussolinija.

Voditelji francoskih socialistov se je izrekel v »Populaire-u«, glasilo francoskih socialistov, za takojšnjo izpraznitev Porenja.

Madjarski poslanik v Beogradu Andra Hery je premeščen v Rim, kjer bo vršil tudi dolžnosti madjarskega poslanika pri albanski vladi.

Vodstvo italijanskih strokovnih organizacij se je preselilo v Pariz, ker, kakor pravi, ne morejo v Italiji radi sistematičnega preganjanja policije obstajati nikake socialistične strokovne organizacije.

Ch. Lucietto:

Spomini francoskega vojnega detektiva.

V družbi svojega znanca sem se bil skril v luknjo, kamor sva bila zlezla in z veliko napetostjo sem pričakoval, kaj se bo zgodilo.

Začula sva kratka povelja, počila sta dva strela, in pred nami, nekaj metrov od črede ovac, sta eksplodirali obe granati.

Takoj po eksploziji pa se je dvignil iz zemlje rumeno zelen oblak, ki ga je veter kot pajčolan potisnil na ovce.

Ko se je oblak razblinil, so vse ovce ležale mrtve po tleh. Celo traya je izgledala požgana in kamenje je bilo pokrito z nekako rjo.

Štupine oficirjev o vzklikale »hurra«, med tem ko je godba Kruppovih tovarn zaigrala »Deutschland über alles«.

Moj orožnik je bil naravnost navdušen.

— No, neverni Tomaž, kaj pravite k temu? me je vprašal.

— To je kolosalno! sem vzkliknil.

Da, res kolosalno!

— In tudi strašno, kajti nič se ne bo moglo ustav-

39

ljati tem granatam, posebno če jih bodo sipali v velikih množinah.

— In ravno to mislijo storiti! Lahko mi verjamete, da bomo tako kmalu v Parizu.

— To, sem si mislil zase, je pa druga stvar!

In potegnil sem iz svoje listnice 2000 mark, plačilo za izgubljeno slavo in dal sem jih orožniku rekoč:

— To je sicer velika izguba zame, toda bodite prepričani, da jih nikakor ne obžalujem.

— Ali ni to imenitna stvar?

— Res nekaj neprekosljivega! Ne morem pa razumeti, kako to delajo, da stisnijo plin v te granate.

— O tem nihče ničesar ne ve, izvzemši delayceve, ki so specializirani v tej fabrikaciji.

Naravno! Toda povejte mi, dragi moj prijatelj, ali bi lahko šel iskat en kos teh granat, seveda kadar bodo že vsi ljudje odšli, da ga ohranim celo svoje življenje v spomin na ta nepozabljivi dan?

— Mislim, da to ni nič hudega, toda bolje je, če vam grem sam iskat kos tega železja.

In tako je tudi storil.

Tri dni pozneje sem bil spet v Parizu nazaj in sem lastnoročno predal svojemu šefu listine in fotografije, ki jih tu objavljam, kakor tudi kos razstreljene granate.

Naš centralni laboratorij je dognal potom točne preiskave, da je bila ta granata napolnjena z fosgenom

in triklorometilnim kloroformijatom, to se pravi s silno dušljivim plinom.

Velikansko nevarnost je bilo možno odvrtiti le na ta način, da smo svoje čete na fronti preskrbeli s posebno plinsko masko, ki jim je omogočila, da so tudi v tem plinu nepoškodovano dihal.

Tako se je nemški načrt izjalovil: plinski napad, na katerega so računali, da bo zrušil vso našo fronto, ni imel nikakega uspeha!

26. poglavje.

V nemški duplini v Bernu.

Izhajajoč iz principa, da se najtočneje izve, kaj se kje godi, če človek sam gre tja, sem nekega lepega jutra odpotoval v Bern, kjer se je nabajalo, kot sem čitateljem že povedal, eno najdelavnejših središč nemške špijonaže.

Navidezni šef tega središča je bil major von B.* nečak znamenitega državnika, trebušast konjenik, a človek brez talenta. V resnici pa je vodil to središče Njegova Ekselencija von R..., nemški poslanik pri Helvetski Konfederaciji.

Majorja von B. smo smatrali po pravici za nevažno osebnost, med tem ko je bil nasprotno von R... izredno nevaren nasprotnik.

(Dalje prih.)

* Menda Bismarck. (Op. prev.)

HRVATSKA.

Zagrebska oblast: HSS 70, federalisti 4, SDS 3, frankovci 1, komunisti 2.
Primorsko-krajiška oblast: HSS 28, SDS 30, radikali 3, Davidović 1.
Osiješka oblast: HSS 59, SDS 11, federalisti 3, radikali 2, zemljoradniki 1, HPS 1.
Srijemska oblast: Radikali 20, HSS 11, SDS 6, zemljoradniki 1, federalisti 1, Združeni Hrvati 1.

DALMACIJA.

Splitska oblast: HSS 25, radikali 7, SDS 7, disidenti HSS 4, zemljoradniki 2, federalisti 1, HPS 1, neopredeljeni 1, komunisti 1.
Dubrovaška oblast: HSS 10, radikali 1, SDS 1.

BOSNA.

Sarajevska oblast: HSS 3, radikali 11, SDS 1, demokratska zajednica 14.
Mostarska oblast: HSS 10, radikali 9, DZ 6.
Tuzlanska oblast: HSS 5, radikali 7, DZ 20, zemljoradniki 9, SDS 1.
Travniška oblast: HSS 11, radikali 6, DZ 8, zemljoradniki 2, SDS 1.
Bihaška oblast: Radikali 3, DZ 10, zemljoradniki 6, SDS 3.
Banjaluška oblast: HSS 6, radikali 12, JMO 8, zemljoradniki 11, SDS 5, Jovanovičevići 1.
Vojvodina: Radikali 44, združena opozicija 7, HSS 6, SDS 2.
Črna gora (Zetska oblast): Radikali 17, demokrati 8, črnogorski federalisti 5, zemljoradniki 3.

SRBIJA.

Beograjska oblast: Radikali 40, demokrati 8, SDS 5, zemljoradniki 4, Nemci 2.
Podnavska oblast: Radikali 19, demokrati 13, SDS 2, zemljoradniki 3, Nemci 1.
Bitoljska oblast: Radikali 25, demokrati 8, Jovanovičevići 4.
Skopejska oblast: Radikali 27, Davidovičevići 7.
Bregalnička oblast: Radikali 10, Davidovičevići 1.
Kosovska oblast: Radikali 23, Davidovičevići 14.

Za zadnje štiri oblasti podatki niso še definitivni ter manjka še cela vrsta podatkov.

OKRAJ MARIBOR — LEVI BREG.

(Števila pomenijo: 1. Število volilcev. 2. SLS. 3. SKS. 4. Socialisti. 5. SDS.)
Cerkvenjak 834, 504, 10, 5, 85.
Crmlenjak 295, 158, 1, —, 14.
Jarenina 628, 261, 32, 3, 25.
Kamnica 592, 197, 18, 22, 10.
Krčevina 574, 87, 31, 73, 38.
Lajtersberg 474, 89, 17, 83, 10.
Nova cerkev 613, 145, 35, 3, 19.
Selnica ob Dravi 728, 135, 11, 59, 71.
Selnica ob Muri 376, 212, 1, 5, 17.
Sp. Sv. Kungola 266, 77, 5, 5, 19.
Svečina 213, 98, 2, 1, 62.
Sv. Ana 731, 334, 1, 1, 67.
Sv. Barbara 560, 243, 19, 1, 25.
Sv. Benedikt 507, 332, —, 1, 38.
Sv. Jakob v Slov. gor. 751, 469, 5, 1, 3.
Sv. Jurij ob Pesnici 307, 60, 32, —, 41.
Sv. Jurij v Sl. gor. 728, 452, 1, 3, 19.
Sv. Križ 249, 142, 3, —, 23.
Sv. Marijela ob Pesnici 467, 168, 31, 6, 15.
Sv. Martin pri Vurbergu 446, 214, 15, 3, 24.
Sv. Peter 374, 168, 23, 15, 3.
Sv. Rupert 246, 113, 3, —, 30.
Sv. Trojica v Slov. gor. 406, 212, 10, 6, 62.
St. Mj. v Slov. gor. 364, 229, 1, 2, 32.
Sv. Lenart v Slov. gor. 466, 193, 2, 7, 107.
Zg. sv. Kungola 307, 102, 22, 2, 63.
Gočova 171, 75, 1, —, 28.
Sv. Duh na Oštrm vrhu 285, 37, 32, 1, 34.

IMENITNO IZJAVO JE PODAL NAŠ VOJNI MINISTER.

Ta gospod je priznal v skupščini, da obstoji načrt, da se vse vojaške delavnice odstranijo s periferije države, kjer so v slučaju vojne izpostavljene sovražnim napadom iz zraka.

Količjak dobro letalo leti danes lahko nepretrgoma okoli tisoč kilometrov. Nekateri pravijo, da še več. Od Trsta do Ljubljane pa pride tudi najmanjša letalska polomija v eni uri, od rumunske ali madžarske meje do Beograda pa v pol ure.

Kam bo gospod vojni minister prestavil Beograd in daleč od Beograda ležeči Kragujevac?

Dnevne vesti.

TO SO ZAKONI.

Skupščini je predložen zakonski načrt o tolmačenju čl. 108. invalidskega zakona. To se pravi, da je invalidski zakon, ki ga je po tako silnih težavah sprejela skupščina, tako nejasen, da se živ krst ne spozna. Prišli smo tako še za stopnjo nižje. Včasih so si uradi pomagali s pravičnikom in uradnim tolmačenjem ministra, sedaj pa ta več ne zadostuje in skupščina se bo kmalu morala baviti z vsakim zakonom dvakrat: prvič, ko ga sprejme in drugič, ko ga tolmači. A kaj, če ne bo zakon niti po uradni tolmačenju jasn in če bo potreben še zakonski načrt o tolmačenju tolmačenja zakona?

A kdo povrne ljudem škodo, ki so jo utrpeli, ker so nekateri uradniki že tolmačili zakon napačno?

Od slabih zakonov res nima ljudstvo nobenega dobička in zato bi bilo dobro, da bi to stvar volilci tudi enkrat prav temeljito raztolmačili poslancem, da bi vendar enkrat dobili tudi — dobre in jasne zakone.

— Seje glavnega prosvetnega sveta. Tekom tega tedna se vrši dvoje sej glavnega prosvetnega sveta, na katerih se bodo pretresali v detaljih novi začasni učni načrti za osnovne šole.

— Nova zgradba za tehnično fakulteto v Beogradu. V proračun prosvetnega ministrstva za leto 1927-28 je vstavljen kredit 7 milijonov dinarjev kot drugi obrok za zgradbo poslopja za tehnično fakulteto v Beogradu.

— Stroge mere radi množičnih se tatvin na železniških vlakih. Prometno ministrstvo je odredilo spričo neprestano množičnih se tatvin na vlakih najstrožje nadziranje in kontrolo. Vlakovodja in sprevodnik, kateremu se pripetila tekom enega meseca dve tatvini, bo kot nezanesljiv razrešen službe na osebnih vlakih.

— Znižana vožnja za zimska sportna društva. Prometno ministrstvo je dovolilo vsem zimskim sportnim društvom za priredbe in izlete polevnično vožnjo po železnici.

— Svetosavska proslava pri našem poslaništvu na Dunaju. Jugoslovenska kolonija na Dunaju priredi jutri pod protektoratom našega dunajskega poslanika dr. Milana Miljevića svetosavsko proslavo, ki se je vdeležijo vsa društva kolonije. Čisti dobiček je namenjen za dobrodelne namene.

— Odbor za postavitev spomenika Kralju Petru I. Velikemu Osvoboditelju nam poroča: V žirijo za oceno osnutkov za glavni ratečaj sta vstopila gospoda univ. prof. Jęsyp Plečnik iz Ljubljane in akad. k. ipar prof. Ivan Meštrović iz Zagreba, o katerih imenih ni potreben noben komentar. Sestavo celokupne žirije bomo objavili v prihodnjih dneh.

— Teritorialni obseg kompetenc švicarskih konzularnih zastopstev v naši državi. Zvezni svet v Bernu je določil sledeča terit. okrožja za svoj zastopstva v naši državi: 1. Švic. poslaništvo v Beogradu obsega od 1. januarja 1927 teritorij Srbije, Črne gore, Macedonije, Vojvodine (Bačke, Baranje, Banata) in Srema. — 2. Švicarski konzulat v Zagrebu pa obsega od 1. januarja 1927 teritorij Hrvaške, Slovenije, Slavonije (razun Srema), Bosne in Hercegovine ter Dalmacije.

— Budžet osiješke občine. Osiješka občina je predložila pristojnim državnim oblastim v odobrenje svoj novi proračun. Proračun znaša okrog 37 milijonov dinarjev.

— Jugoslovenska proslava v Nantes-u. Te dni je bila odkrita na dvorcu v Nantes-u, v katerem so bili nastanjeni v letih 1915—1919 srbski vojniki, spominska plošča. Spominsko ploščo je svečano odkril naš pariški poslanik Spalajković. Svečanemu odkritju so prisostvovali prefekt departementa, mestni župan in zastopniki francoske armade.

— Mednarodna novinarska konferenca je bila odprta v nedeljo v tajništvu Zveze narodov v Ženevi.

— Mednarodni kongres za vojaško medicino in farmacijo se vrši dne 30. maja v Varšavi. Protektorat nad kongresom je prevzel predsednik Poljske republike. Istočasno s kongresom se odpravi v Varšavi tudi mednarodna vojaška medicinska razstava. Kongres bo trajal do 4. junija, razstava pa do 20. junija.

— Mednarodne konjske dirke v Varšavi. Sredi meseca junija t. l. se vrše v Varšavi pod protektoratom predsednika poljske republike velike mednarodne konjske dirke. Dirke se lahko udeležijo tako vojaške kot civilne osebe. Za posamezno državo je omejeno število na 12 udeležencev. Po 6 oseb in 12 konj iz vsake države, se bo za časa dirk brezplačno vzdrževalo, pravilako je za 6 oseb in 12 konj iz vsake države vožnja po poljskih železnicah brezplačna. Nagrade znašajo 40.000 zlotih.

— Narasčajoča brezposelnost v Franciji. Glasom uradnih podatkov je naraslo število brezposelnih v Franciji od 28 tisoč dne 13. januarja na 38 tisoč dne 20. januarja. Uradno poročilo navaja dalje, da 3500 proslencem ni bilo mogoče preskrbeti novih mest. Končno je zapustilo minuli teden Francijo 500 inozemskih delavcev, dočim je prišlo v Francijo v istem času 2300 inozemskih delavcev.

— Amnestija na Poljskem. Iz Varšave poročajo: Uradni list objavlja amnestijo za kaznjence, ki so prestali dve tretjini svoje kazni. Pomilostene so tudi osebe, obsojene na smrtno ječo, ki so odsele že 15 let.

— Kabel skozi Črno morje. Kot poročajo nameravata Turčija in Sovjetska Rusija položiti skozi Črno morje kabel.

— Velika železniška nesreča pri Gračacu. Predvečernjim ob 10.20 je prišlo na postaji Medek pri Gračacu do težke karambolaže med nekim osebnim in nekim meš. vlakom. Pri tem je bil 11 potnikov poškodovanih. Nesreča se je pripetila radi tega, ker strojevodja osebnega vlaka radi goste megle in opazil signala »stoj«, vsled česar je zavozil v mešani vlak. Sinek je bil tako mečan, da sta bila oba stroja popolnoma razbita, več vagonov pa močno poškodovanih. Obe strojevodje in kurjača so bili težko poškodovani. Od potnikov je odneslo 6 težke, 5 pa lahke poškodbe. Imena ponesrečenecv še niso znana.

— Ženske naj se ne igrajo z orožjem. Privatna namestnica Dragica Škvarc se je igrala te dni v svojem stanovanju s samokresom, kot trdi zato, da bi fingirala napram svojemu bratu za šalo samomor. Da bi ga nato prepričala, da je šlo samo za šalo, je pomerila nenadoma z revolverjem proti njemu. V tem trenutku je počil strel in Franc Škvarc se je zgrudil težko zadet v brado in vrat na tla. Ko je Dragica videla, kake posledice je imela njena neprevidnost je obrnila orožje proti sebi ter oddala drugi strel. Krogla ji je obšla v desnem komolcu. Oba ponesrečenca sta bila prepeljana v bolnico. Poškodbe Franca Škvarca so sicer zelo težke, vendar pa ne smirno nevarne.

— Stekel pes ogrizel celo družino. V okolici Podgorice je obdel pes čuvaj nekega kmeta. Stekel pes je ogrizel vse člane družine.

— Dva železničarja povožena radi goste megle. Nad Varšavo je ležala te dni tako gosta megla, da na vzhodnem kolodvoru dva železničarja nista opazila bližajoče se lokomotive ter sta bila povožena.

— Drzen roparski napad v Novem Sadu. Te dni je vdrl v vilo trgovca Maksa Haloša v Novem Sadu neznan lopov, ki je imel obraz zavrt v krvavo ruto, tako da so se ga videle samo oči. Z revolverjem v roki je prisilil trgovčevu soprogo, da mu je izročila vso gotovino — 3000 dinarjev — ki jo je imela pri sebi. Nato je zagrozil ropar prestrašeni gospe, da slučaj, da se gane pred potekom četrt ure iz stanovanja, s smrtjo ter izginil brez sledu.

— Ženo zadavil, nato pa obesil, da bi prevaril oblasti. Iz Valjava poročajo: Seljak Milan Petrović in njegova žena Stabenka v selu Zvizdaru sta živela že več let v večnem prepiru in sovraštvu. Te dni je sklenil Milan Petrović napraviti temu nesrečnemu zakonskemu življenju konec. Napil se je v vaški gostilni poguma, nakar se je vrnil domov. Stopivši v sobo je zgrabil nič hudega slutečo ženo nenadoma s svojimi koščenimi rokami za vrat ter jo toliko časa davil, da se je zadušila. Nato je vlekel ženo v hlev ter jo na vislih obesil. Da bi prevaril oblasti, je jel klicati na vse grlo na pomoč. Prihitali so sosede, ki so sprva lakoj sumili, da ne gre za fingiran famomor, toda Milan Petrović je znal tako teatralično nastopati — po tolstih licih so mu kapale celo de-

bele solze — da je prevaril občinstvo in cročnike. Zdravniška preiskava pa je ugotovila, da je bila žena obešena mrtva. Takoj se je obrnil sum zoper zoper Milana. Možak je bil aretiran ter je po kratkem tajanju svoj zločin priznal.

— Snežni zameti v Rumuniji. Skoraj po vseh krajih Rumunije močno sneži. Več železniških zvez je prekinjenih. Ni ti simplon-ekspres ne vozi redno.

— Škof Zadravec toži. Iz Budimpešte poročajo: Proces zoper falzifikatorje frankov je imel za posledico celo vrsto tožb radi razžaljenja časti. Vsi obdolženci, glede katerih je bilo postopanje ustavljeno, so naperili zoper liste, ki so preje poročali, da so ti ljudje zapleteni v falzifikatorsko afero, tožbe. Tako je vložil tudi škof Zadravec sedem tožb. V petih slučajih je prišlo do poravnave. Te dni pa sta se vršili dve obravnavi, pri katerih sta se zagovarjala obtoženca radi častikraja, ker sta objavila v svojih listih, da je škof Zadravec udeležence falzifikatorske afere v svrhu molčečnosti zaprisegel. Obdolženca sta izjavila, da se ne čutita krivim, ker sta poročala zgolj fakt, ki so ga potrdile številne priče in škof Zadravec sam. Sodišče pa se je postavilo na stališče, da je dokazano, da škof udeležencev falzifikatorske afere ni zaprisegel v svrhu molčečnosti glede potvarjanja bankovcev, temveč v interesu patriarhalnega značaja akcije. Obtoženca sta bila obsojena vsak na 75 pengő denarne kazni. Odškodninsko zahtevo škofa Zadravca v višini 200 milijonov kron za »moralne škodo« je sodišče zavrnilo.

— Proces zoper Ivana de Justha. O predzgodovini procesa smo svoječasno poročali: Madžarski novinar Ivan de Justh je dne 10. junija 1926 madžarskega ministrskega predsednika grofa Bethlena, ki je prisel na zasedanje Društva narodov kot delegat svoje države v tajništvu Zveze narodov oklofutal. S tem je hotel grofa Bethlena, ker je bil zapleten v falzifikatorsko afero, javno stigmalizirati kot nevednega da bi zastopal pri Zvezi narodov Madžarsko. Vsled tega se zagovarja de Justh te dni pred švicarskim zveznim porotnim sodiščem v Ženevi. To sodišče se ni sestalo že okoli 36 let, ker je kompetentno le za redke slučaje, za katere ne velja kantonalno kazensko pravo. Po zadevnem zakoniku se kaznuje dejanje, ki ga je »zagrešil« Justh z denarno globo do 2000 frankov, v težkih slučajih pa z zaporom do dveh let. Po prečitaniu obtožnice je povzel besedo državni pravdnik, ki je povdarjal da je dolžnost švice, da brani Zvezo narodov in vse njene člane zoper slične napade. Seveda pa ne more biti govora o tem, da naj bi se kaznoval Justh za to, kar je storil, z zaporom, temveč naj se ga kaznuje s trajnim izgonom iz Švice. Justhov zagovornik, pariški advokat Marius Moutet je obrazložil v fulminantnem govoru motive, ki so privedli madžarskega emigranta do inkriminiranega dejanja. Gre za čin mladega svebodoljubnega patriota, ki je hotel ožigosati v falzifikatorsko afero zapletenega grofa Bethlena kot nevednega, da bi zastopal njegovo domovino. Zagovornik je apeliral na porotnike, da naj Justha oprostite. — O izidu obravnave bomo poročali.

— Občutljiva deklica. V nekem provincialnem mestu na Češkoslovaškem je izvršila te dni 17-letna deklica samomor — ker so jo zlobni jeziki obrekovali, češ da je lahka stvarica. Obdukcija je ugotovila, da je bila deklica »virgo intacta«.

— Pobožen milijarder. Na Silvestrov večer je umrl v Newyorku bankir John Whalen. Te dni so cdprli njegov testament. Whalen je zapustil premoženje 3 milijonov dolarjev. Polovico dobi newyorški kardinal Hayes, 100.000 dolarjev pa cerkev sv. Katarine v Newyorku, prav toliko Hayer-eva gospodinja. Ostanek se ima razdeliti med Hayes-ove nečake in nečakinje.

— »Vitka linija« vzrok ločitve. V Haarlemu se je vršil te dni proces, s katerim je izrazil neki nizozemski državljani na efekten način svoj protest zoper »vitko linijo«, ki je sedaj pri ženskah moderna. V tožbi je izvajal, da je zmanjšala njegova soproga tekom enega leta kljub njegovim protestom potom stroge diete in pretirane gimnastike svojo težo za 31 funtov. Žena torej ni več to, kar je poročil. Sodišče je tožbi ugodilo ter izreklo ločitev zakona vsled krivde žene.

— Soproga sina bivšega nemškega cesarja se je poročila z — gostilničarjem. Kot poročajo ameriški listi, se je poročila

te dni sproga četrtega sina bivšega nemškega cesarja princa Avgusta Viljema z nekim newyorškim gostilničarjem. Od svojega prvega moža se je ločila radi njegovih neprestanih ljubavnih avantur. Gostilničarja je poročila iz ljubezni.

Ljubljana.

1— Danes zvečer ob 8. uri se vrši v Filharmonični dvorani koncert gojencev konservatorija, na katerem nastopijo gojenci prof. Slaša in prof. Ravnika. Program je popolnoma koncertnega značaja in obsega sledeče točke: Tartini: Sonata v g-molu za violino in klavir, Saint-Saens: Koncert v h-molu, za violino in klavir, Chopin: Poloneza v c-molu (klavir), Smetana: a) Slavnost čeških kmetov, b) Salenska polka, (klavir), Debussy: En Bateau, Dawes: Melodija, Kriška: Uspavanka za violino in klavir. Ravateljstvo opozarja stariše gojencev glasbene šole in konservatorija na ta koncert, kojega poset je za konservatiste obvezen. Cene so izredno nizke, sedeži po 10 in 5 Din, in se dobivajo v Matični knjižarni.

1— Opozarjamo še enkrat na Svetosavsko svečano besedo, ki se vrši dne 27. t. m. na Taboru. Ta večer se bo cestna železnica ustavljala na križišču Šentpeterske in Škofje ulice na ovinku, odkoder je ugoden dohod do Tabora. — Preskrbljeno je za ta večer z vsestranskimi dobrimi in cenimi okrepčili.

1— Predprodajo vstopnic za lovski ples je prevzela tvrdka Anton Schuster, Mestni trg št. 25. — Istotam je dobili še nekaj lož.

— Obsojena po zakonu o zaščiti države. Včeraj, dne 25. t. m. sta bila pred tukajšnjim deželnim sodiščem obsojena radi komunistične propagande publicist Albert Hlebec in delavec Franc Globočnik. Dobivala sta na neko ljubljansko knjigarno razne komunistične brošure in ti-

skovine. Pri razpravi, ki ji je predsedoval v. s. s. Mladič, je bil Hlebec obsojen na tri mesece ječe, Globočnik pa na dva. Državno pravdnisko je pri razpravi zastopal dr. Mastnak, obtožena pa je branil dr. Lemež.

1— Prvi reprezentančni ples slušateljev ljubljanske univerze nepreklicno 16. februarja 1927 v Unionu. Z razpošiljanjem vabil se prične tekem prihodnjega tedna. (146)

Prva seja celokupnega damskega komiteja za 1. reprezentančni ples slušateljev ljubljanske univerze se vrši v petek 28. I. ob 16. v damski sobi kavarnе »Emanca«. (147)

1— Policijski drobiž. Policija je aretirala tri osebe radi tatvine, nego žensko pa radi postopanja. Policija beleži dve tatvini in tri prekoračenja policijske ure. Dalje je policija zaplenila neki komunističen letak, ki zahteva pravico Slovencev do lastne države.

1— Izsledeni tatovi in vlomilci. Policija je aretirala, kakor smo poročali nekega L. G., ki je osumljen tatvine večje množine mesa in masti. Izkazalo se je, da je to ukradel pri mesarju Brecljniku v Sp. Šiški. Pri tatvini mu je pomagala njegova žena, ki je tudi aretirana. — Aretirana sta dva vajenca v tovarni Samassa, ki sta pred meseci ukradla za 5580 Din cina. — Dalje so aretirani trije vlomilci, ki so imeli v načrtu več vlomov na Gorenjskem in v Ljubljani. Pri njih so našli vlomilsko orodje, takozvani »parkelji«. Sumijo, da so omenjeni trije izvršili že več vlomov v Sloveniji, niso pa identični z znano Verginellovo trojico.

PREDAVANJE G. ANTONA PODBEVŠKA.

Včeraj zvečer je predaval v »Mestnem domu« iz polemike z dr. Šerkom

znani literat Anton Podbevšek. Za predmet svojega predavanja si je izbral kaj raznolički snov, ker je v leku cne ure predelal na svoj običajen način kar širi teme hkrati: idejno strukturo slovenske miselnosti (četrli ure), idejno strukturo revije »Mladina« (četrli ure), idejno strukturo »Križa na gori« (zopet četrli ure) in pregled naše lanske gledališke sezone (manj kakor četrli ure).

Publike se je v dvorani nabralo še dovolj, kljub visoki vstopnini, to pa bolj iz radovednosti, kajli širom Ljubljane znani literat Podbevšek že najmanj tri leta ni nastopil pred javnostjo. Publiko pa je njegov naslop malo razočaral. Mesto utemeljenih izvajanj je podal le nekaj neutemeljen pregled sedanje slovenske malomeščanske miselnosti brez vsakega vpogleda v sodobne svetovne miselne tokove. Temu je odgovarjala njegova porazdelitev pojmov politike, religije, umetnosti in etike, enako pa tudi ocena revij »Mladine«, »Križa na gori« in »Kritike«. Njegova karakterizacija teh revij je pokazala, neglede na njegovo odločno odklonitev ideologije prvih dveh revij, skrajno površnost in pomanjkanje vsakega globljega umelnostnega in idejnega pojmovanja. To je čutil najbrže tudi sam, ker ni hotel dovoliti zahtevane debate, ki pa se je vršila kljub njegovemu protestu. G. Podbevšek se je ob živih in ironičnem smehu publike odlegnil debati, zastopniki slovenske najmlajše literaturo pa so v odločnem tonu podčrtali vse šibke strani njegovega predavanja in njegovega umetniškega pojmovanja ter ovrgli vse njegove dovolj anahronistične umetniške, etične in ideološke teze.

C. K.

Prosveta.

Največja koncertna dvorana v Evropi je Albert Hall v Londonu. V dvorani je prostora za okrog 5000 posetnikov. Ta ogromna dvorana je bila nabito polna, ko je imel pred kratkim časom v njej svoj vijolinski koncert znameniti virtuos Vaša Prihoda. Umetnik uživa tako ogromen sloves, da je posetil njegov koncert tudi angleški kralj. Koncert Vaše Prihoda se vrši v Ljubljani, v četrtek, dne 3. februarja ob 20. uri zvečer v Unionski dvorani. Predprodaja vstopnic v Matični knjižarni.

Gospodarstvo.

BORZE

25. januarja.

Ljubljana. (Prve številke povpraševanja, druge ponudbe in v oklepajih kupniški zaključki.) Vrednote: investicijsko 83—0, Vojna škoda 351—0, zastavni in kemunalne Kranjske 20—22, Celjska posojilnica —95—198, Ljubljanska kreditna 150—0, Merkantila 98—100, Praštediona 900—0, Kreditni zavezi 170—180, Trbovlje 350—0, Vevče 120—0, Stavbna 55 do 65, Šešir 104—0. — Blago: Zaključeni 3 vagoni lesa. Tendence v lesu in deželnih pridelkih nespremenjena.

Zagreb, 25. jan. Newyork ček 56.7 do 56.9, London izplačilo 275.7—276.5, Pariz izplačilo 225—227, Curih izplačilo 1094—1097, Dunaj izplačilo 799.5—802.5, Berlin izplačilo 1349.8—1351.8, Praga izplačilo 168.05—168.85, Milan izplačilo 241.11—245.11.

Curih, 25. jan. Beograd 9.135, Newyork 519 in tri šestnajstinke, London 25.19 in pet osmin, Pariz 20.55, Berlin 123.025, Dunaj 73.2125, Praga 15.3775, Milan 22.1875, Bukarešta 2.75, Sofija 3.7375, Budimpešta 90.7625.

Otto Alscher:

Nepremagljivi orel.

Stara orla že nekaj dni tako brezskrbno prihajata k gnezdu, kakor prej, ko sta nosila pičo. Mladič v gnezdu ju ni videl več spuščati se iz višin v krogi; povzpinala sta se poševno ob pečini do gnezda. Ko sta razkljuvala mladiču plen, sta zopet vsa zbegana odletela.

Stara orla sta izgubila svojo brezskrbnost, odkar se je pričelo globoko spodaj, ob vnožju pečine, čudno vrvenje in ko so se pričela tam zbirati čudna, pokončna bitja. Preje je tu šumela le reka, ki teče skozi gorsko sotesko, gruče, kavk so vreščale blizu pečine, sokoli so sikali v zraku, le sem ter tja se je čul kak klic ali ropot voza na cesti vzdolž reke. Sedaj pa so se ta pokončna bitja zbrala s šumom in hrumom na širokem, z drevjem obdanih prostoru, tam, kjer se prične gorska soteska. Čudna bitja so pričela kopati zemljo, kopčati kamenje in sekati drevje.

Mlademu orlu je že poganjalo perje iz mehkega puha. Mladič je že mogel stati na krempeljastih nogah, s svojimi temnimi očmi je že mogel opaziti še tako daljno točko v nebesni

junijski modrini, že je mogel opaziti najmanjšega ptiča v hosti nad reko, samo razložiti si ni znal vsega tega.

V dolini je bila prva hiša hitro pod streho. V njej se je naselil glavni inženir novega manganovega rudnika. Kmalu so sezidali še delavske hišice, poleg katerih so postavili še svinjake in kurnike, kajti delavci so gojili prešiče in perutnino, ki se je pasla na prostem, ker niso še postavili ograj. Pred hišicami, ki so se potikale v bližnjih gozdovih in v skalovju, so jo branili psi. Povrh tega je bil še inženir Paulus navdušen lovec, ki pa je ustrelil seveda le kako kavko ali sokola in včasih tudi kakoga divjega goloba, ki se je zjutraj priklatil v murvinovo drevje ob cesti.

Nekega popoldne je odšel inženir k bližnji reki na lov na divje race. Potok, ki se je zlival v reko, je tvoril ponekod močvirje, v katerem je gajalo nekaj delavskih gosi. Inženir Paulus je ravno prežal na dve divji raci, kar začuje nad seboj neki šum; ko se obrne vidi, kako se je spustil velik orel iz višin in izginil v drevju ob potoku. Gosi so preplašeno zagagale in že se je orel dvignil kvišku s širokim zamahom svojih peruti in z gosjo v krempljih.

Paulus je ustrelil na roparja, toda orel je bil predaleč, da bi ga šibre zadele in je s svojim plenom izginil.

V naselbini je nastalo veliko razburjenje, ko so ljudje izvedeli za drzni rop. Najbolj pa se je jezil Paulus, ki je dosedaj zelo cenil svojo lovsko spretnost. Prišel je orle opazovati, videl jih je, kako so krožili nad pečino, slišal njihov krik, kako je zmagovito in prezirljivo odmeval od skal. Ni pa mogel odkriti orlovskega gnezda, čeprav je pogosto z daljnogledom opazoval pečino, da bi ugotovil njeno geološko formacijo.

Čez nekaj dni je orel ugrabil mačko, ki je lovila ptiče v skalovju nad naselbino. Popoldne je prišel v naselbino gozdar, ki se je napotil po soteski v gozd. Pripovedovali so mu, kako ropa orel po okolici.

Stari gozdar se je nasmehnil: »To pride še večkrat. Orli imajo sedaj mlade in le pazite na gosi, na kokoši ter na mlade prašiče, kajti niti ti niso varni pred njim. Takle orel je hujši od vsakega volka in lisice, ker se ne boji niti psov, kadar hoče ugrabiti jag-nje.«

Inženir je vprašal: »Ali ne moremo uničiti orlovskega gnezda?«

»Da, ako splezamo navpično po pečini do njega ali pa če se spustimo navzdol po vrvi.«

»Kje imajo orli svoje gnezdo?«

»Na oni pečini, v kaki votlini.«

Inženir je obljubil gozdarju lepo nagrado, če odkrije gnezdo in ugotovi, kako se pride do njega.

Orlič je sedel na robu gnezda in že dvigal peruti. Dan za dnem je čutil, kako raste moč v njem, že je motril pečino, da jo preleti.

Gnezdo je ležalo v skalnati votlini, nad njim pa se je visoko dvigala pečina. Gnezdo je bilo skoro nedosegljivo, niti po vrvi ni bilo mogoče dospeti do njega. Toda mladi orel je nekega jutra le opazil v globini pod seboj čudno vrvenje. Ob vnožju pečine je stala skupina ljudi in bulila kvišku.

Vzmemirjen je zrl mladi orel v globino. Slutil je, da so se ti ljudje zbrali le radi njega. Umaknil se je v votlino in molil iz gnezda glavo.

Starih orlov ni bilo že več dni blizu; lovila sta v gormovju. Za hrano mu je zadostoval srnjacek, ki sta mu ga nazadnje prinesla. Plen pa si je že znal sam razkljuvati na manjše kosce. (Dalje prihodnjic.)

„GROM“

CARINSKO POSREDNIŠKI IN ŠPEDI-
CIJSKI BUREAU

LJUBLJANA, Kolodvorska ulica 41.

Naslov brzojavkam: „GROM“.

Telefon int. št. 45-4.

PODRUŽNICE: Maribor, Jesenice, Rakek.

Obavlja vse v to stroko spadajoče posle najhitreje in pod ku-
lantnimi pogoji.

Zastopniki družbe spalnih voz S. O. N. za
ekspresne pošiljke.

„Vinocet“

tovarna vinskega kisa,
d. z o. z., Ljubljana,

nudi

najtinejši in najokusnejši na-
mizni kis iz vinskega kisa.

— ZAHTEVAJTE PONUDBO! —

Tehnično in higijenično najmoder-
neje urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 12, II. nadstropje.

MALI OGLASI.

Za vsako besedo se plača
50 par. Za debelo tiskano
pa Din 1.—.

Drva - čebin

Wolfova 1/II. - Telef. 58

Kupujem motorje

samohodne ali prevozne,
z ali brez dres, sesalni
plin, surovo olje ali ben-
cin. Prednost imajo Lan-
covi »Buldog«. Ponudbe je
poslati z navedbo cene,
starosti in tovarne na na-
slov: Mijo Kovac, Klo-
ster, pretinac.

Proda se ceno

kompletni nemško-angle-
ški slovar in nekaj angle-
ških knjig. — Naslov po-
ve uprava Nar. Dnevnika.

Prodajam ceno

»Mayerjev Lexikon« 5 iz-
daja in »Weltall und
Menschheit«. Naslov pove
uprava lista.

Omara

lepo izdelana za obleko
Naslov pove uprava lista.
in perilo se ceno prodaj.

TISKARNA MERKUR

LJUBLJANA

SIMON GREGORČIČEVA UL.

za naročila v tiskarsko
stroko spadajočih del

Odda se

lepa in zračna soba mir-
ni gospodični eventualno
tudi gospodu. — Naslov
pove uprava lista.

Absolvent

trg. šole sprejme vsako
pisarniško delo. Ponudbe
na upravo lista pod »Do-
bra moč«.

Najboljši šivalni stroj in kolo

je edino le

za dom, obrt in industrijo
v vseh opreman.

Istotam pletilni stroj DUBIED

Post v vazonu brezplačen.

Večletnagarancija

Delavnica za popravila.

Maka cene, tudi za obrate.

Josip Petelinc

Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika.

